

Om dansk fodfolk 1932-1941, Regimentets kanonkompagni

Indledning

Fodfolksregimenternes kanonkompagnier blev oprettet som en del af 1937-ordningen, og udrustet med en - efter datidens forhold - slagkraftig panserværnskanon, som blev betegnet som *fodfolkskanon*.

Kanonkompagniet

Kanonkompagniet har en krigsmæssig styrke på 168 mand [1](#)) og består af:

- Chef med kommandogruppe og træn (24)
- 3 kanodelinger á 3 grupper (48).

Kommandogruppe og træn

Kommandogruppe

- 1 kompagnichef
- 1 næstkommanderende
- 1 kommandoofficiant
- 1 kommandogruppefører
- 1 fører for vogne
- 3 motorordonnanser
- 1 motorcykelførere
- 3 motorvognførere
- 2 hestepassere
- 10 øvrige underkorporaler/menige

Træn (motoriseret)

- Køkkenvogn
- Bagagevogn I
- Bagagevogn II
- 3 solomotorcykler (motorordonnanser)
- 1 sidevognsmotorcykel (til brug for staben)
- 2 rideheste (til chef og næstkommanderende)

Den indbyrdes fordeling af funktioner i kommandogruppen og antallet af motorcykler er et p.t. bedste bud.

Kanodelingen

Delingstrop

3 kanongrupper, hver med

- 1 delingsfører
- 1 næstkommanderende
- 1 karrefører
- 1 gruppefører og 12 menige:
- 1 kanonskytte

- 1 afstandstager
- 1 reservehornblæser
- 3 cykelordonnanser
- 1 oppasser
- 3 hjælpere
- 4 forsynere
- 2 karremænd
- 2 hestetrækkere

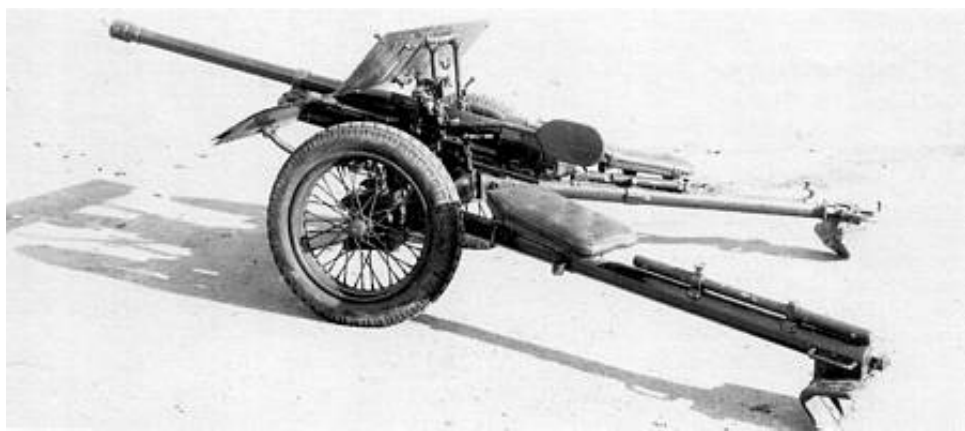
Hver kanondeling er på 48 mand.

- 2 trækheste
- 2 forstillinger
- 2 patronkarrer
- 1 37 mm fodfolkskanon M.1937, med tilbehør

Ammunition

Hver mand har 40 8 mm patroner, karrefører og karremænd dog 80 stk.

Hver gruppes forstilling og patronkarrer rummer 248 stk. 37 mm granater.

37 mm fodfolkskanon M.1937 [2](#)).

37 mm fodfolkskanon M.1937

Kanonen, der vejer ca. 380 kg., er af svensk konstruktion (Bofors), og er fremstillet i Danmark.

Praktisk skudhastighed: 15-20 skud i minuttet.

Kanonen vil på afstande indtil ca. 1.000 m virksomt bekæmpe panservogne og kampvogne.

37 mm fodfolkskanon M.1937.

Fra Kilde 4.

Dens pansergranat har en sådan sprængvirkning, at en enkelt træffer normalt vil sætte vognen ud af spil.

Granaten er forsynet med en sporsats, for at man kan følge banen.

Til beskyttelse af betjeningsmandskabet mod fjendtlig maskingeværild er kanonen forsynet med et skjold.

Data om kanonen stammer fra Kilde 3.

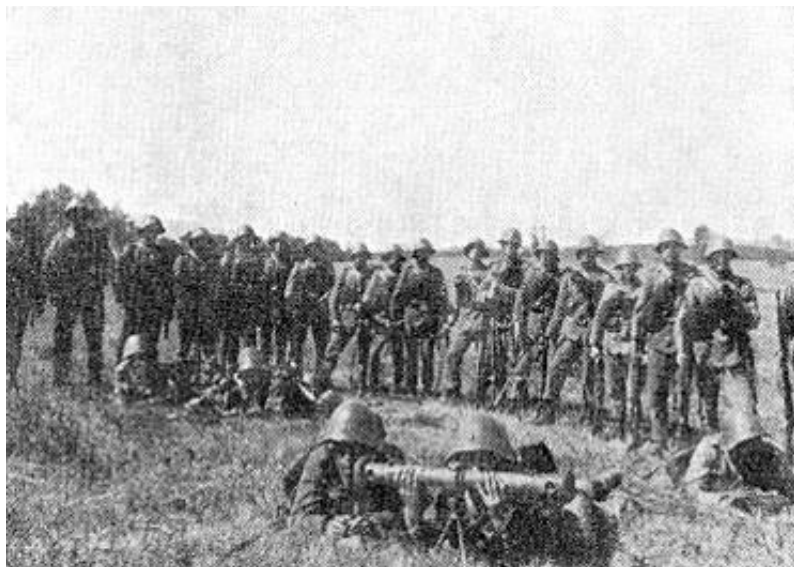
37 mm fodfolkskanon, på skydebanen.

Fra Kilde 5.

Billedmaterialet viser tre forskellige typer kanonhjul:

1. Egerhjul (á la motorcykel)
2. Hjul med åbne fælge [3](#))
3. Hjul lukkede fælge [4](#)).

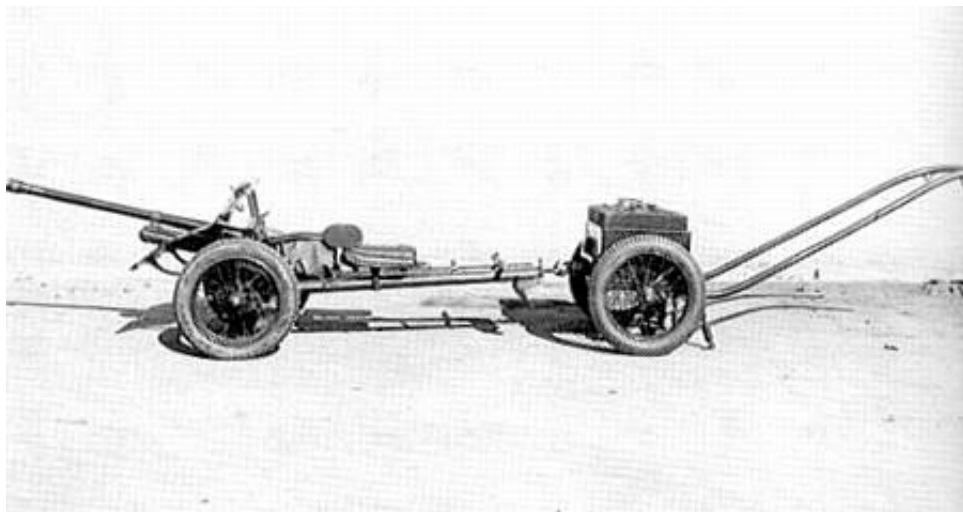
Om årsagen f.eks. er forskellige produktionsserier, vides ikke.

Afstandsmåling - med afstandsmåler M.1915 [5](#)).

Afstandsmåler

Ved "klar til kamp" henter delingstroppens afstandstager sin afstandsmåler, som indtil da transporteres på delingens karremateriel.

37 mm fodfolkskanon, med forstilling. Fra Kilde 4.

Karremateriel

Forstillingen ser ud til at være af typen *Forstilling M.1932*, som også blev anvendt ved skytskompagniernes maskingeværdelinger.

Maskingeværdeling, fra 5. Bataljon [6](#).

Om patronkarrerne tilsvarende har været af typen *Patronkarre M.1932*, vides p.t. ikke.

Kanongruppens patronkarretog antages at bestå af en forstilling og 2 patronkarrer.

En kanongruppe under passage af Susåen. Fra Kilde 4.

For billeder af karremateriel M.1932 og den tilhørende hesteudrustning, se *Om dansk fodfolk 1932-41, Skytskompagniet, Del 2*.

Træn

Kanonkompagniets træn (*alle vogne er lette lastvogne*)

Køkkenvogn

På køkkenvognen føres:

- 6 kogekasser med dagens middag
- Køkkenrekvisitter
- Brød og tørkost til kompagniet for 1 dag (168 portioner)
- Havre for 1 dag

Bagagevogn I (kommandogruppe og en kanondeling)

Bagagevogn II (to kanondelinger)

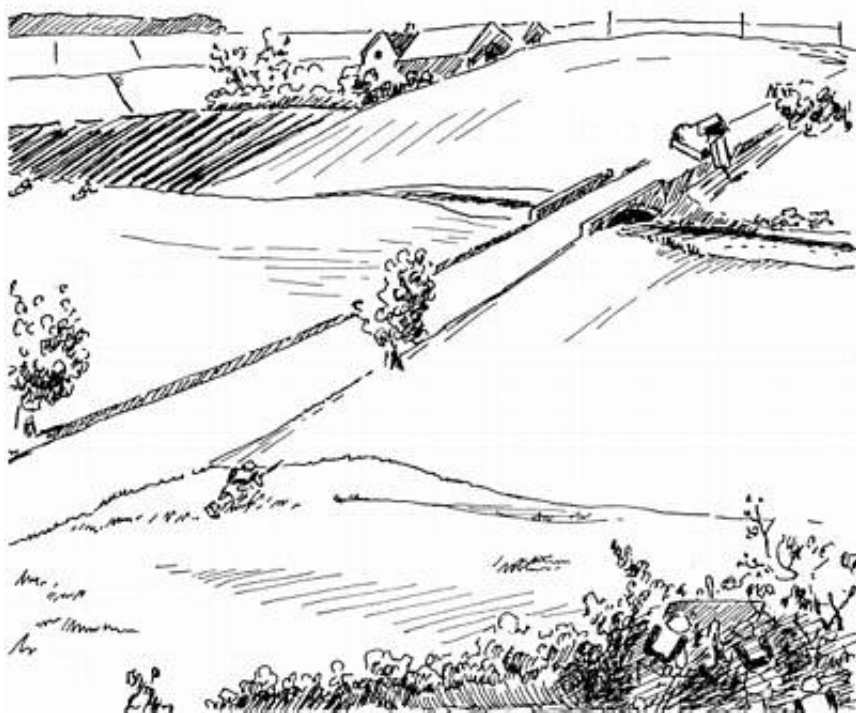
På bagagevognene føres:

- Kompagniets arkiv, kort og kvartermærke
- Mandskabets bagagetornystre (Vogn I: 62; Vogn II: 94)
- Befalingsmændenes kufferter (Vogn I: 4; Vogn II: 2)
- Skomagerværktøj
- Skrædderværktøj
- Reserveudrustning for enkeltmand
- Pudse- og rengøringsmidler

I regimentsstabens træn indgår 3 ammunitionslastvogne med 37 mm ammunition. På hver vogn føres bl.a. 24 kasser á 25 stk. 37 mm patroner. Yderligere medføres bl.a. foder til heste (2 rideheste og 18 trækheste). Af fordelingen af materiellet fremgår, at Vogn 1 var beregnet til at understøtte kommandogruppen og en kanondeling, mens Vogn 2 henholdsvis 3 støttede hver af de øvrige kanondelinger..

Håndvåben

I delingstroppen er næstkommanderende udrustet med fodfolkskarabin M.1889, mens alle øvrige er udrustet med gevær M.1889. Delingsføreren har pistol M.1910/21, inkl. 25 patroner. Kanongruppen er bevæbnet med gevær M.1889, bortset fra gruppefører, karremand og hestetrækker, som er udrustet med fodfolkskarabin M.1889.

Fodfolkskanon indsat i sikring af en bro. Fra Kilde 5.

Staben har pistol M.1910/21, inkl. 25 patroner, mens kommandogruppen, bortset fra gruppefører, motorordonnanser og motorcykelførere, er udrustet med M.1889; undtagelserne har fodfolkskarabin M.1889.

Taktisk anvendelse

Kanonen skyder altid åben skydning mod bevægelige mål, og åbner normalt først ilden på afstande under 1.000 m.

Kanonen kan også anvendes til at nedkæmpe mål bag svagere dækninger (murværk, jord o.l.).

En bro er spærret for at hindre angreb af panservogne. Spærringen er lavet af væltede vogne og et fældet landevejstræ. Spærringen kan holdes under beskydning af fodfolkskanonen foruden til højre i billedet og et maskingevær på bakken til venstre.

Kilder

1. *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Udrustning og Train*, Krigsministeriet, København 1941.
2. *Feltudrustning for Enkeltmand*, Krigsministeriet, København 1936, med rettelsesblade frem til august 1941.
3. *Lærebog for Hærens Menige, II. Del, Fodfolket - Felttjeneste og Fægning*, Krigsministeriet, København 1940.
4. *Gardehusarkasernen den 29. august 1943* af Anders D. Henriksen, Forlaget Devantier, Næstved 1993, ISBN 87-984530-0-9.
5. *Forsvarsbogen* af oberst T. Andersen, Gyldendal, København 1941.

Per Finsted

Noter:

- 1) Tallet svarer til antallet af tørkostportioner, som medføres på køkkenvognen (Kilde 2).
- 2) *Soldaterne den 9. april 1940* af Kay Søren Nielsen, Tøjhusmuseet, København 1990, ISBN 87-7233-847-4.
- 3) Den fra Haderslev berømte kanon, se f.eks. *The Danish Army on April 9th, 1940, Part 2* og *Supplement to Part 2*, havde hjul af type 2. Svenske medlemmer af *Figurina Danica*, med stort kendskab til den svenske hær, bemærkede nylig, at de aldrig havde set 37 mm panserværnskanoner - med denne type hjul - i svensk tjeneste. Det kan således have været en dansk tilføjelse, måske med henblik på senere motortræk. Tilsvarende udvikling kendes også fra f.eks. tyske 37 mm panserværnskanoner (PAK 36) samt russiske 37 mm og 45 mm panserværnskanoner.
- 4) De 37 mm kanoner, som blev anvendt i den svenske hær - og senere ved Den danske Brigade - havde hjul af type 3. Se f.eks. *Den danske Brigade - 5. (tunge) Bataljon, Del 1 og Del 2*. Billedet kan stamme fra forsøg forud for indførelsen.
- 5) Fra *Danmarks Hær, Bind I og II* under redaktion af kaptajn Hector Boeck, kaptajn S.E. Johnstad-Møller og kaptajnløjtnant C.V. Hjalp, Selskabet til udgivelse af kulturskrifter, København 1934-1935.
- 6) Fra *Sjællandske Livregiment 375 år* af H.K. Nielsen m.fl., Sjællandske Livregiments Fond, Slagelse 1989.